

Problemes d'ací i d'allà

Cap país no resta al marge dels efectes de la crisi sobre les migracions. Mentre als països d'origen la disminució de les trameses de diners clivella moltes economies familiars, als països d'acollida floreixen actituds xenòfobes que menen al tancament de fronteres.

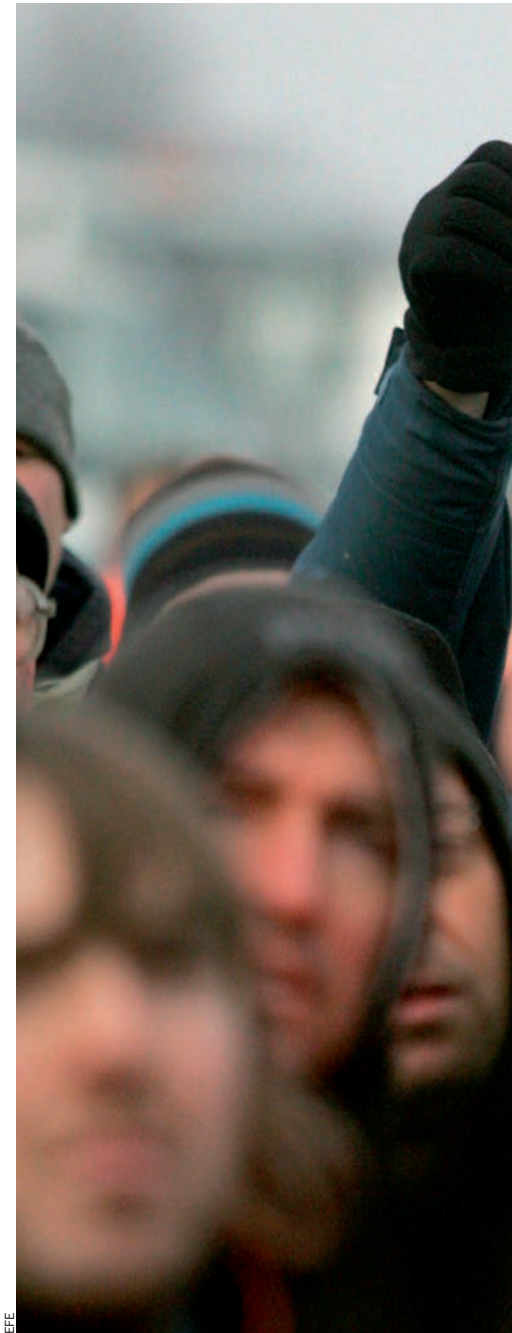
Al'ajuntament de Mèxic DF, l'administració va engegar un nou departament a final de l'any passat. Es tracta d'un servei que ha de proveir una mena de seguretat social per als expatriats que, a causa de la crisi, s'han trobat obligats a tornar a casa. De l'1 de juny al mes de març, el nou departament ha atès 135 persones, cadascuna de les quals ha rebut una prestació de 500 pesos. A les zones rurals, la secretaria de Desenvolupament Rural i Equitat per a les Comunitats calcula que es beneficiaran d'aquesta assistència quatre milions d'immigrants retornats.

Com a Mèxic, a quasi tots els països del món, els efectes de la crisi sobre la immigració obliga els governs a fer un pensament. Si els uns –els països d'acollida– es decanten per tancar fronteres i observen amb preocupació l'embranzida de partits xenòfobs, els altres –els països d'origen– fan mans i mànigues per reabsorbir la mà d'obra emigrada, alhora que aprenen a viure amb menys diners enviats. Es tracta de fenòmens diversos, però que són tots conseqüència del viratge que han fet els fluxos migratoris aquests darrers anys. Perquè si bé la crisi afecta els immigrants en primera persona, a l'esfera pública també se'n deriven efectes polítics i socials que, si no es gestionen convenientment, poden convertir la qüestió migratòria en una bomba de rellojería, tant als països d'acollida com als emissors.

Pressionar la fragilitat. Als països d'origen, l'aturada dels fluxos

migratoris és un repte més per a un estat de benestar ja prou fràgil. Durant anys, l'emigració ha estat una vàlvula d'escapament per a la població nadiua. N'hi ha molts que han abandonat el país no tan sols pensant en el seu futur, sinó sobretot en el de les seues famílies, mares i pares, parelles i fills i fins tot nebots o parents més llunyans que han romàs al país d'origen. L'enviament de diners per part del familiar emigrat ha esdevingut un manà inestimable per a aquestes famílies. Es tracta de petites quantitats d'ingressos que, l'una al costat de l'altra, sumen grans masses de diners i que augmenten l'efecte expansiu de la riquesa procedent dels països rics. Les trameses ajuden cadascuna de les famílies de manera particular, però sobretot constitueixen una font de divises indispensable per a millorar els comptes macroeconòmics del país i alleugerir els estralls de la pobresa. De mica en mica, s'ha anat confegint allò que Rodolfo García Zamora –economista i professor a la Universitat Autònoma de Zacatecas, Mèxic– anomena un “model de desenvolupament basat en les trameses de diners”. Es tracta d'un marc que “no és dissenyat per a promoure canvis socio-econòmics substancials als llocs i regions d'origen de la migració” i que, en els casos més extrems, “constitueix una perversió de la noció de desenvolupament sense perspectiva de futur”.

La delicada situació econòmica en què s'han trobat molts emigrants ha fet disminuir les quantitats de diners enviats als països d'origen, per primera volta després d'anys d'augment con-

EFE

secutius. Un estudi del Banc Mundial calcula que enguany els emigrants enviaran 290.000 milions de dòlars, enfront dels 305.000 de l'any passat. Amb tot, apunta el document, aquesta quantitat superarà les ajudes al desenvolupament i els fluxos de capital. La disminució d'aquesta partida d'ingressos preocupa responsables polítics de tot el món. A Àsia Central, per exemple, la crisi a Rússia i al Kazakhstan, tradicionals pols d'atracció d'immigrants, passa factura a les economies familiars d'Ar-

mènia, l'Azerbaidjan, l'Uzbekistan o el Tadjikistan. En aquest darrer país, segons el Banc Mundial, les trameses de diners significaven abans de la crisi el 35,5% del producte interior brut. A Mèxic, ja l'any passat, els fluxos de trameses van disminuir d'un 4,4%. En el cas de l'Amèrica Llatina, l'augment de la desocupació a l'estat espanyol passa una factura ben costosa a països on un 8,5% del PIB depèn dels diners enviats des de l'estat espanyol, com ara en el cas de Bolívia. Segons la societat

d'estudis Remesas.org, durant l'últim trimestre del 2008 les trameses de diners van caure d'un 20,6% i s'espera que la disminució continueu enguany.

Les xifres són ben significatives de l'abast del problema que se'n pot derivar. Macroeconòmicament, les trameses de diners constitueixen una font d'ingressos externs que engrandeix els comptes estatals. Alhora, són un suport per a l'estabilitat social, atès que mitiguen la pobresa i la marginació. Tot i això, Íñigo Moré, responsable

de Remesas.org, lamenta "l'escassetat d'iniciatives institucionals en aquesta qüestió". "Malgrat que és un àmbit que cal abordar des d'una perspectiva multilateral, són l'únic flux mundial de diners que no té al darrere cap organisme multilateral, com ara l'Organització Mundial del Comerç o l'Organització Mundial del Turisme", apunta. Moré adverteix, a més, que "tota l'envergadura" de la disminució de les trameses "caurà sobre una capa de població en situació precària. La meitat dels receptors no tenen cap més ingrès".

La perspectiva d'una arribada d'expatriats en massa esglaia els responsables polítics de països en via de desenvolupament, temorosos que un retorn a gran escala clivelle una cohesió social ja prou malmesa. Què passa si els milions de persones que han marxat de casa hi tornen? Tots els països poden establir prestacions semblants a les de Mèxic? Els emigrants rurals aniran a viure als punts de partida o, en tornant, s'establiran a zones urbanes, com va passar a l'estat espanyol a les migracions dels anys 50, 60 i 70, amb la transformació que això significa?

Tot fa preveure que un retorn massiu seria insostenible per a les economies i per als febles serveis públics dels països emissors. A les Filipines, per exemple, la presidenta, Gloria Macapagal, remou cel i terra per a evitar-ho. Aquests darrers mesos, delegacions procedents de Manila han aterrat a Qatar o a l'illa de Guam per convèncer aquests estats que no rebutgen els immigrants filipins. Macapagal, a més, anà a Dubayy a principi d'abril per reunir-se amb potencials contractadors de treballadors immigrants. A l'Equador, el president, Rafael Correa, ha estat contundent: "Hi ha 50.000 desocupats equatorians a Espanya i, naturalment, si ens retornen tots, no els podem atendre. [...] Òbviament, el problema que es viu és molt greu i no podem resoldre la desocupació a Espanya." Els mitjans de comunicació equatorians han batejat el retorn com "la temuda operació tornada".

Amb pany i clau. Les pors i les suspicàcies envers la immigració als països d'acollida no són pas menors. Amb els índexs de desocupació en plena

escalada, molts països desitgen que els treballadors immigrants, que no fa tant que van cridar per omplir els buits del mercat laboral, se'n tornen a casa com més prompte millor. A ulls de molts, els treballadors nouvinguts han passat de ser companys a ser competidors. “En temps d'inseguretat econòmica, els immigrants esdevenen el boc expiatori molt fàcilment”, apunta Patrick Taran, de l'Organització Internacional del Treball. Xenòfobia i discriminació són les conseqüències que sobrevenen tot seguit, a desgrat que, com apunten des del Consell Transatlàntic de la Migració, “no hi ha cap evidència que demostre que els immigrants fan baixar els sous o prenen la feina dels nadius”. Els estrangers “tenen índexs de feina cíclica més alts que no els nadius, la qual cosa fa que perden l'ocupació més ràpidament durant les recessions i la recuperen més ràpidament durant les etapes de creixement”.

Tot i això, la creença generalitzada que “els immigrants ens furten la feina” i la competència per ones prestacions socials limitades, atien la xenofòbia i la intolerància arreu del món. Treballadors que no havien tingut dificultats a treballar colze a colze amb estrangers, ara són molt més proclius a rebutjar-los. La revista *Newsweek* relata el mes de febrer passat l'episodi ocorregut en una estació de trens de Moscou. Segons que sembla, els immigrants arribats des de l'Uzbekistan es van trobar a l'andana una manifestació de més de cent joves russos que brandaven pancartes on es podia llegir “Il·legals, fora d'ací!” i “L'immigrant il·legal és un lladre”.

Aquest succés no ha estat aïllat, sinó que s'inclou en una dinàmica més generalitzada. Segons l'ONG Sova, durant l'any passat, 96 estrangers van ser assassinats i 410 van resultar ferits a conseqüència d'atacs racistes a Rússia. “La recessió econòmica ha agreujat els abusos”, ha advertit la secretària general d'Amnistia Internacional, Irene Khan: “Ha fet desviar l'atenció i ha creat nous problemes. Els drets humans s'han trepitjat en nom de la seguretat i ara es releguen al darrer lloc en nom de la recuperació econòmica.”

Tanmateix, no cal pas anar-se'n a Rússia per detectar accions d'aqueixa

La qüestió migratòria pot convertir-se en una bomba de rellotgeria si no es gestiona bé

mena. Europa va quedar perplexa quan el mes de març passat treballadors de la molt civilitzada Gran Bretanya van manifestar-se pels carrers cridant “feina britànica per als treballadors britànics”. La protesta es desfermà per la contractació de 500 treballadors italians i portuguesos per a construir una refinera de la companyia Total a la localitat de Lindsey, a l'est d'Anglaterra. Només quatre dies després de saltar l'espurna al comtat de Lincolnshire, treballadors de diverses plantes energètiques d'Anglaterra, País de Gal·les i Escòcia s'afegien a la protesta per reclamar mesures proteccionistes que posaren barreres a la proliferació de contractes amb companyies foranes, un recurs que abarateix despeses, però que sol prioritzar la contractació de treballadors estrangers. Les mobilitzacions van tenir el suport dels principals sindicats.

Proteccionisme d'estat. La protesta britànica, com la de Rússia, no era casual. Gordon Brown mateix ha-

via atiat amb les seues declaracions la reacció dels treballadors britànics. El primer ministre laborista havia promès, en assumir el càrrec el juny del 2007, que vetllaria per procurar “llocs de feina britànics als treballadors britànics”. Al remat, fou ostatge de les seues declaracions.

Però la temptació de posar en pràctica una mena de proteccionisme laboral i de tancar fronteres ha esdevingut comuna a molts països. A Rússia, que durant la darrera dècada ha estat focus d'atracció per a treballadors d'Ucraïna, l'Uzbekistan, Moldàvia i el Kirguizistan –fou la segona destinació d'immigrants al món l'any 2008, només darrere els Estats Units–, es preparen per posar fites a les fronteres, fins ara ben poroses. El govern de Vladímir Putin anuncià el desembre passat que enguany tenia previst de reduir els permisos de residència de quatre milions a dos milions.

Al Regne Unit, els immigrants han deixat de ser “la joia de la nació”, com un dia els va catalogar l'ex-ministre d'Interior Charles Clarke. El govern rumia des de principi d'any una reforma de la política migratòria. La reforma estableix, per exemple, que els estrangers que no obtinguen la categoria de ciutadans o la residència permanent no tindran accés a tots els serveis socials; o bé hauran de pagar una quota per la utilització d'escoles, hospitals i més serveis locals. D'acord amb l'Oficina de Visats del Regne Unit, les mesures tenen l'objectiu de

La colla de Le Pen

Jean-Marie Le Pen ja no està a soles al Parlament Europeu. L'històric líder de la ultradreta francesa fou el pioner a Europa de reclamar un tancament de fronteres per preservar la “puresa nacional”. Amb el temps, però, nous coreligionaris s'han afegit a les seues tesis xenòfobes i han fet cap a Brussel·les, on disposaran de grup parlamentari propi. El sorgiment d'Identitat, Tradició i Sobirania –així es diu el grup– va relacionat directament amb el clima d'hostilitat envers els immigrants que es va instal·lant en una part de l'opinió pública, realimentada pel discurs simplista i populista d'aquestes formacions polítiques. A Identitat, Tradició i Sobirania hi haurà 20 diputats: 7 del Front Nacional francès; 5 del Partit de la Gran Romania, conegut pel seu odi a hongaresos i zíngars; 3 flamencs del Vlaams Belang; 2 italians; un representant d'Aliança per al Futur d'Àustria, hereus del desaparegut Jörg Haider; l'antieuropèu britànic Ashley Mote; i un ultranacionalista búlgar.

donar un “estil australià a la política migratòria”, de manera que “només vinguen aquells que necessita l’economia britànica i prou”.

A Europa, Itàlia és l’estat que malda amb més determinació per a segellar els límits del país. Silvio Berlusconi ha convertit la seua restrictiva política migratòria en un dels puntals de l’acció de govern, cosa que ha alçat la protesta dels col·lectius que treballen en el camp dels drets humans i l’admiració d’una part de l’opinió pública. Sota la premissa postulada pel ministre d’Interior, Roberto Maroni, que la immigració il·legal no pot “abordar-se amb guants de xiquet”, Roma ha aprovat mesures que aprofundeixen la “progressiva erosió de la tutela dels drets humans” denunciada per Amnistia Internacional. El govern vol que els immigrants paguen una quota pel permís de residència i que proven que tenen uns ingressos mínims; els metges són obligats a informar les autoritats si han d’assistir als nous immigrants en situació il·legal; i s’ha donat via

lliure a les patrulles ciutadanes perquè cerquen immigrants il·legals. A més, qualsevol estranger que treballa al país il·legalment serà deportat, i aquells que s’hi neguen seran enviats a la presó durant un mínim de quatre anys.

Tanmateix, les restriccions no són patrimoni d’Europa. A Tailàndia, el ministre de Treball va decidir de retardar el registre de 700.000 treballadors estrangers, en un intent de mantenir les ocupacions disponibles per als tailandesos que s’han quedat sense feina. La idea és donar preferència als nadius en detriment dels treballadors procedents de Myanmar, Cambodja o Laos, que fins ara havien copat els sectors de l’agricultura, la pesca i la construcció. En la mateixa línia, el govern de Malàisia ha restringit l’entrada de nous immigrants. El Canadà, al seu torn, ha engegat mesures per filtrar el flux migratori, tot donant prioritat als qui tenen estudis superiors.

Tenen sentit totes aquestes mesures? Són efectives pensant en el futur?

L’hostilitat envers els immigrants pot menar molts governs a aplicar mesures populistes, però molt pernicioses a termini mitjà i llarg. Ho va posar de manifest la setmana passada Luis Die Olmos, coordinador d’un estudi sobre immigració al País Valencià elaborat per la Fundació Ceimigra. Die Olmos va ser clar: “Necessitem que vinguen més immigrants i que vinguen per quedar-se.” Segons l’estudi, els nous immigrants seran imprescindibles per a contrarestar l’insostenible envelliment de la població. L’estudi apunta que l’any 2022, la meitat de la població tindrà més de 45 anys. Segurament, aleshores, amb la temible perspectiva d’una reducció de les contribucions de les arques públiques, els qui ara demonitzen romanesos, pakistanesos o marroquins no tindran cap més remei que acceptar l’arribada de nous immigrants. Siga per necessitat o convicció.

Violeta Tena

DE LES ARRELS AL FUTUR

DES DEL 13 AL 24 DE JULIOL_GANDIA 09 / CASA DE CULTURA MARQUÉS DE GONZÀLEZ DE QUIRÓS

CONFERÈNCIES I DEBATS

Dilluns 13. A les 20.00 hores.

Conferència inaugural.

DE LES ARRELS AL FUTUR.

Adela Cortina.

Dimarts 14. A les 20.00 hores.

GRUPS MEDIÀTICS, GRUPS DE PRESSIÓ.

Ignacio Carrón / Fernando Delgado / Josep Lluís Gómez Mompant (moderador)

Dimecres 15. A les 20.00 hores.

EL FINAL DE LA GUERRA CIVIL A GANDIA.

Eladi Mainar / Albert Girona / Roland Fraser / Joan del Alcázar i Garrido (moderador)

Dijous 16. A les 20.00 hores.

BOGERIA I REINSEPCIÓ SOCIAL.

Projecció del curtmetratge “IMAGINARUM” de V. Rubio.

Vicente Rubio / Pau López / Cándido Polo / Anacloto Ferrer (coordinador i moderador)

Divendres 17. A les 20.00 hores.

ARRELS I FUTUR DE LA CUINA MEDITERRÀNIA.

Jaume Fàbrega / Enllià Píera / Josep Vicent Mascarell (coordinador i moderador)

Dilluns 20. A les 20.00 hores.

LA CRISI DES DE L’ÒPTICA VALENCIANA.

Cristina Moreno / Enric Morera / Salvador Almenar (moderador)

Dimarts 21. A les 20.00 hores.

VIURE EN ELS CONFLICTES: CORRESPONSALS DE GUERRA.

Nazanin Amirani / Joan Roura / Nicolás Castellano / Francesc Bayarri (moderador)

Dimecres 22. A les 20.00 hores

JESUÏTES. DE FRANCESC DE BORJA A JON SOBRINO.

Alejandro Mañez / Esteban Velázquez / Josep Lluís Ferrer / Ramiro Reig (coordinador i moderador)

Dijous 23. A les 20.00 hores

OBAMA: LA GRAN ESPERANÇA NEGRA.

Lluís Bassot / Aurora Bosch / Xavier Mas de Xacàs / Gustau Muñoz (moderador)

Divendres 24. A les 20.00 hores

CONVERSES SOBRE CINEMA.

Imanol Urbe / Carmelo Gómez / Félix Murcia (coordinador i moderador)

ESPECTACLES

/CINEMA

Dimarts 14 a les 22.30 h.

CON FALDAS Y A LO LOCO

Director: Billy Wilder

/CANÇÓ

Dimecres 15 a les 22.30 h.

HUGO MAS

/JAZZ

Dijous 16 a les 22.30 h.

KIND OF BLUE

50 anys d’una llegenda.

/MÚSICA TRADICIONAL

Divendres 17 a les 22.30 h.

PEP GIMENO BOTIFARRA SI EM POSE A CANTAR CANÇONS

EXPOSICIÓ

Del 13 de Juliol al 6 d’Agost.
Sala Municipal d’Exposicions Coll Alas.
DE L’ALTAR AL CARRER.

CONTEXTOS
de la col·lecció MARTÍNEZ GUERRECABEITIA

ACTIVITATS

OBERTES

/CINEMA

Dilluns 20 a les 22.30 h.

EL SILENCI ABANS DE BACH

Director: Pere Portabella.
Guió: P. Portabella i Carles Santos.

/MÚSICA CONTEMPORÀNIA

Dimarts 21 a les 22.30 h.

AMORES GRUP DE PERCUSSIÓ HEARTBEAT

/MULTIMÈDIA

Dimecres 22 a les 22.30 h.

VERDCEL SÀMARA

/CANÇÓ

Dijous 23 a les 22.30 h.

CANÇONS DE LA NOVA CANÇÓ

50 anys d’Al vent.

XXVII UNIVERSITAT D’ESTIU DE GANDIA

organitzada per: UNIVERSITAT DE VALÈNCIA, OFICINA DE GANDIA, [g], UNIVERSITAT ID VALÈNCIA, AJUNTAMENT DE GANDIA

patrocina: Grupo Santander

www.uv.es/cig